

Prædiken til Julesøndag

Matt. 2, 13-23

Julen er hjerternes fest, siger vi. Hjerternes fest, ja. Men Jesus blev født ind i hjerteløshedens verden. Guds spire brød frem af den frosne jord. Og glemmer vi hjerteløsheden, gør vi julen til de velbjærgedes fest – hvor vi holder festen for os selv og holder på varmen indendørs.

I evangeliet til i dag (der i år falder på årets sidste dag) bliver vi holdt fast på, at også bornene, der blev dræbt i Bethlehem - og i Bosnien og i Rwanda og andre steder - er uforglemmelige hver især. Hver af deres mødre har grædt over det umistelige barn, som de har mistet. "Rakel græder over sine børn, hun vil ikke lade sig trøste, for de er ikke mere".

Hvis der er noget, der kendetegner julens budskab, som den står skrevet i Det Nye Testamente, så er det denne vilje til ikke at glemme det uforglemmelige, til ikke at lade som om alting er i orden, når alting faktisk ikke er i orden. Og hvis der er noget virkeligt anstødeligt i kristendommen, så ligger det i, at Gud tog bolig netop i hjerteløshedens verden.

Det spørgsmål må vi derfor stille os selv, om vi ikke i virkeligheden har halveret julens budskab? Vi har gjort julen til hjemmenes

og hjerternes fest, og det er rigtigt nok: julen kommer først, når hjerteligheden spirer frem i os selv. Men den spirer altså frem af den frosne jord, og denne anden halvdel af julens budskab – denne langt mindre behagelige – er, at det er netop i de hjemløse og sørgendes verden, at Kristus bryder frem. Gud er de værgeløse Gud. Og Gud sparede ikke sig selv, sparede ikke sin egen søn. Eller var det netop det, Gud gjorde? For hvordan skal vi egentlig forstå fortællingen om de tre vise mænd. Den begynder ellers ganske eventyrligt. De vise stjernetydere kom fra Østerland. De var ikke jøder, men ville hen og tilbede den nyfødte Messias, ledet af den store lysende stjerne. Men hvor, mere nøjagtigt, skulle de lede? Ja, de tog hen til Herodes, som var romernes indsatte konge, for at spørge ham og de lærde til råds om, hvor den nyfødte kunne findes. Og her, med navnet Herodes, glider vi fra eventyrets over i historiens anderledes barske verden. De vise mænd havde åbenbart ikke videre kendskab til Herodes. Særligt verdenskløge kan de ikke have været, de vise mænd. For Herodes var en tyran, som altid var bange for, at andre end han selv skulle overtage tronen. Vi véd fra andre kil-

der, at han myrdede tre af sine egne sønner af lutter frygt for at miste magten. Matthæus fortæller om, hvor forfærdet den magtfulde, men også altid ængstelige Herodes blev over de vise mænds spørgsmål. Men han lod sig selvfølgelig ikke mærke med det: "Gå hen til Bethlehem og spørg jer for der, og kom så tilbage og fortæl mig om det", sagde han til de vise mænd. Og de tog afsted og fandt Jesus-barnet. Med i en drøm fik de en åbenbaring om ikke at vende tilbage. På samme måde blev Josef gennem en drøm tilskyndet til at flygte til Egypten, som lå uden for Herodes' område. På den måde blev Herodes narret, og da han opdagede det, blev han rasende og beordrede drengebørn i landsbyen Bethlehem myrdet. Så vidt jeg kan se, er det lige netop på dette sted, at vi alt for hurtigt stiller os på Josefs og Marias side – og dermed glider uden om hårdheden. Vi fristes nemlig til at sige: Hvor var det godt, at Jesus undslap! Og så kan vi ellers glemme barnemordet. Men her holder evangeliet os fast. Mødrene ville jo ikke have ladet sig trøste det bitterste af, at Gud skånedes Jesusbarnet, men lod deres børn myrde. Det véd også den skriftkloge Matthæus. Derfor siger han, at Josef og Maria flygtede til Egypten, for at det skulle opfyldes som var talt ved profeten: "Fra Egypten kaldte jeg min søn". Men i forbindelse med barnemordet siger han kort: "Da opfyldtes det, som var talt ved profeten Jeremias...". Det hedder ikke "for at det skulle opfyldes...". Dermed er sagt, at barnemordene ikke var Guds vilje, men Herodes' vanvittige idé – dæmonisk som han blev af angst for at miste magten.

Alt dette er ikke led i en vældig plan, som Gud på forhånd har udtænkt og sat i scene. Der er derimod tale om, at tyrannen Herodes' sværd krydses af noget så skrøbeligt som et par drømme, et par tilskyndelser – den slags som forstandsmennesker normalt kun har foragt til overs for. Evangeliet er altså ikke at finde på historiens mark, som endnu engang blev en slagmark med mord og blod og tårer. Glæden ligger ikke i, at ét barn, Jesus, blev sparet. At én undslap ud af landsbyens lad os sige 20 drengebørn er der ingen glæde i. Mødrene var utrøstelige hver især. Der ligger kun et evangelium antydet – i kim så at sige – i fortællingen om barnemordet i Bethlehem. Kimen ligger i, at dén Jesus, der undslap, var ham, der sidenhen, i ord og gerning, altid stillede sig på de værgeløses side – og som selv levede værgeløst. Den Jesus, der blev reddet, sparede ikke sig selv. Ja, Jesus ville ikke lade sig redde ved at leve det sikre liv. "Ræven har hule og fugle har reder, men Menneskesønnen har ikke det sted, hvor han kan hvile sit hoved." Spiren fra Isajs stub, Jesus, var altså selv rodløs i hjerteløshedens verden, som er vores verden, og hvor hjerterne mest hænger til pynt. Det var op af den frosne jord, at Jesus, Guds visdomsspire, brød frem. Jesus blev født i en kold stald og lagt i en krybbe og hørte til blandt de forfulgte. Og sådan levede han også sidenhen udsat og uden polster. Han levede sammen med udkants-eksistenserne. Salige er de forfulgte for min skyld, sagde han sidenhen. Salige er de fattige, for dem hører Guds rige til. "Lad de små børn komme til mig, for dem hører

Guds rige til", sagde Jesus, og han tog dem til sig og velsignede dem, under disciplenes protest. For flygtninge, tiggere og børn ligger hinanden deri, at de alle lever på stedet, fra hånden og i munden, vågent for hvad der mon nu sker, hvert øjeblik tvunget til at se på verden med friske øjne. For de har ikke noget at falde tilbage på, og heller ikke meget at samle sammen på. De er derfor klar til at modtage. For den rige derimod, som har sit på det tørre og som helst lever efter et veltilrettelagt liv, er det derimod svært at komme ind i Guds rige, sværere end for en kamel at komme igennem et nåleøje. Siger ikke jeg (for jeg har sådan set ikke ret til at sige det), men Jesus. Det var altså det værgeløse liv, som Jesus levede, og det var dette liv, som Gud sagde sit Ja-ord til. Det var som om, der omsider kom et menneske, hvori Gud kunne genkende sig selv fuldt ud. Omsider kunne også Gud sige ja og amen. Jesu liv var ligesom Guds oprindelige tanke, foldet ud i tiden som et sandfærdigt liv. Jesus var Guds repræsentant, Guds visdom i person, "Guds Søn", som vi siger, for i ham viste Gud sit hjerte ved at placere sig på de værgeløses side. Som Jesus var at finde dér, sådan vil Gud altid være at finde dér. Det er julens budskab, den første halvdel af det. Men den anden halvdel er som sagt, at Gud sparede ikke sin egen søn. Som en konsekvens af sit liv kom Jesus til at dele skæbne med landsbyens andre børn. For selvom Jesus havde ord til at være slagfærdig, duede han aldrig til noget på magtens slagmarker. Og her er vi nu tilbage ved den modstand, der sidder så dybt i os imod den hårde del af

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

juleevangeliets budskab, den del, der taler hjerteløsheden midt imod. For det er ikke kun i vores livs overskud, men også – og måske endnu mere – i vores livs kraftsløshed, at Gud viser sin magt.

Vi lever nemlig, kunne man sige, hele tiden ud af to slags kraft. Der er dels kraften til at bygge videre på, hvad vi kan, og så herudfra "komme videre", som vi siger. Når vi snart skåler for det nye år med hinanden, er det mest den type kraft, vi har i tankerne. Det er nytårsforsætternes kraft, virkekraften. Og lad os ønske alt godt for hinanden – og for os selv med – på dét punkt. Lad livet leves!

Men så er der den anden slags kraft, som der næppe vil blive mange skåltaler for, og som derfor her må trækkes frem. Troskraften, kunne vi måske sige, i mangel af bedre. Den består i modet til at indse, hvad vi kan, og hvad vi ikke kan, og modet til at tage imod, når der kun kan tages imod. Allerede børnenes umiddelbare livsmod bygger på den underlige kraft, uden hvilken al deres energi og virkekraft ville være underlig tilfældig. Men endnu stærkere udfolder troskraften sig i værgeløsheden, når vi er afpolstret vores glatte og betryggede liv.

Bare en gang influenza hensætter os jo atter engang i værgeløsheden, hvor vi bliver nødt til at tro på, at kraften melder sig igen. Men endnu mere gælder det for den, som livets hårdhed har skåret sig langt ind i, at smerten aldrig kan glemmes. Her kan vi kun tro, at der i os vil rejse sig et mod, der finder en sti at følge. Kun her kan vi håbe på at blive taget imod. Kun her kan vi opdage hjertet i hjerteløsheden.

Lad kun rosens torne rive og nage, når blot vi ikke mister blomstens spire. AMEN

Niels Henrik Gregersen

Salmer:

83, 97, 106, 104, 761, 664

Oprindeligt holdt som radiotransmitteret prædiken i Skt. Johannes Kirke, Aarhus, d. 31. december 1995. Folkemordet i Rwanda var tæt på.